

TUNTOSARVI

Nro 36 1985

TUNTOSARVI

Kuulonäkövammaisten lehti
ilmestyy 48 kertaa vuodessa, perjantaisin
Nro 36/85
11. vuosikerta

JULKAISIJA

Näkövammaisten Keskusliitto ry.

PÄÄTOIMITTAJA Orvokki Holopainen

TOIMITTAJA Timo Pietilä

TOIMITUKSEN OSOITE

Näkövammaisten Keskusliitto
Mäkelänkatu 50, 00510 Helsinki
puh. (90) 77041/227

SISÄLLYS

Työmarkkinoilla levotonta	1
KS-asiaa	2
Jouluvalmistelut alkuun	7
Henkilökohtaista	9
Ilmoitus	9
Ajankohtaista	10
Sokeain viikko 1985	15

TUNTOSARVI

8.11.1985

Työmarkkinoilla levotonta

Useat lakot sävyttävät tämän viikon uutisia. Elintarviketyöläisten boikotti, Hyvinkään sairaalan siivoojien lakko tukilakkoineen ja miksei myöskin Lievestuoreen tapahtumat osoittavat, että työntekijät ovat omaksuneet eri puolilla entistä jyrkempiä otteita asioittensa ajamiseen.

Taustalla lienee ainakin kaksi vaikuttavaa tekijää. Toisaalta ensi keväänä umpeutuu SAK:n ja STK:n, työntekijöiden ja työnantajien kattojärjestöjen solmima laaja työehtosopimus. Nämä lakot kielivät kiristyneestä ilmapiiristä uuden työehtosopimuksen neuvottelemisesta.

Toisaalta työntekijät vaittävät, että työnantajien asenne yrityksissä on työntekijöitä kohtaan jyrkentynyt viime vuosina. Työntekijää ja hänen elämänsä ei ajatella enää lainkaan, kun yrityksissä tehdään uudistuksia tai yritys myydään.

Nyt vallitseva levoton tilanne työmarkkinoilla kiirehtii myös uusien pelisääntöjen saamista työntekijöiden ja työnantajien välisten erimielisyyksien ratkaisemiseen muulla tavalla kuin lakolla. Pelisääntöjä on yritetty saada aikaan jo kaksi kertaa, mutta sopua ei ole syn-

tynyt. Nyt maan hallitus ja pääministeri Sorsa pyysivät Metsäteollisuuden Keskusliiton toimitusjohtajaa Matti Pekkasta selvittämään jumiutunutta pelisääntökiistaa. Pekkasella on edessään vaikea, mutta hyvin tärkeä tehtävä. Lakko on aina valitettava asia, ajattelee sitä sitten työntekijän tai työnantajan näkökulmasta.

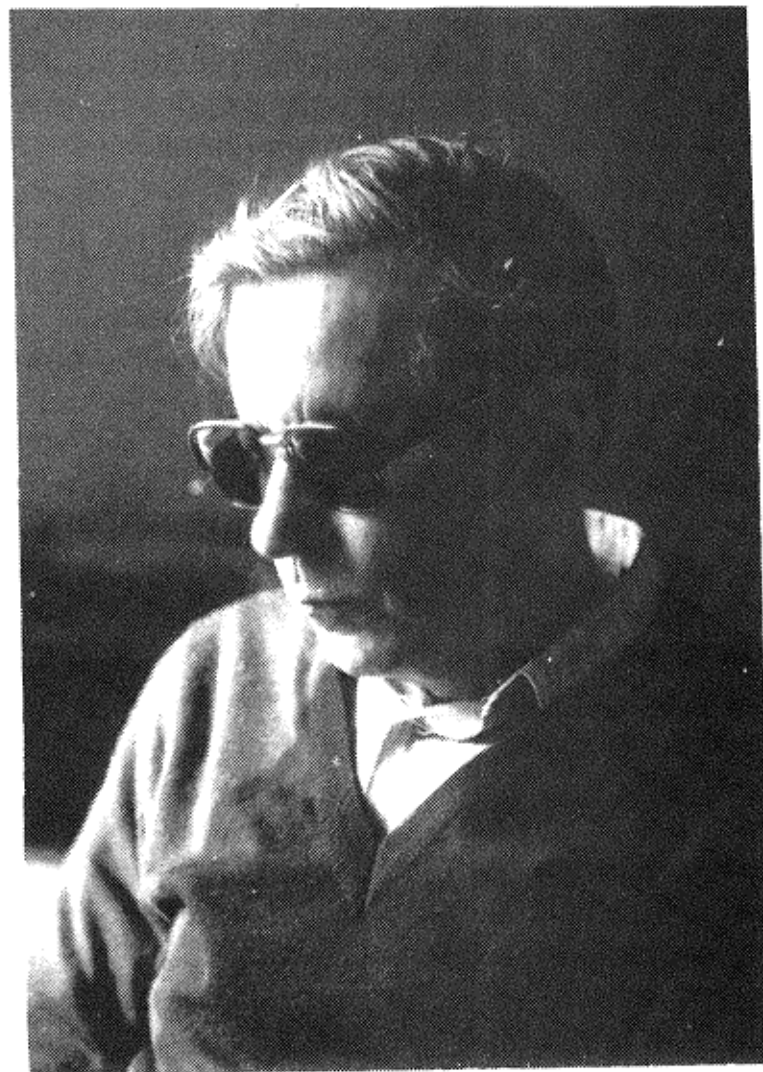
KS-asiaa

Lasse Hannula – kekseliäs koriseppä

»Olen vähän kriittinen siellä johtokunnassa, mutta kai ne ovat jo minuun tottuneet», kuvaa omaa työtään Kuurosokeiden johtokunnan jäsen Lasse Hannula Eurasta. Totta onkin, että Lasse on usein johtokunnan kokouksissa puheenvuoron käyttäjänä ja esittää rohkeasti mielipiteitään esillä olevista asioista. Mutta tätä vartenhan johtokunta juuri kokoontuukin: löytämään keskustelun avulla mahdollisimman hyvät ratkaisut.

Tällä hetkellä keskustelu johtokunnassa on Lassen mielestä menossa hyvään suuntaan. Yhä enemmän johtokunnan kuurosokeilla jäsenillä on mielipide asioista. Alussa Lasse koki ongelmana sen, että koko johtokunta oli vain kumileimasin, joka siunasi sille esitetyt asiat.

Näin kehitys kuitenkin kulkee. Jokaisen on itse opittava ottamaan asioista selvää ja muodostamaan oma kantansa. Näin on kehitys kulkenut myös Lassen itsensä kohdalla. Lapsesta asti sokea Lasse teki sokeainkoulun jälkeen koritöitä Eurassa yli 15 vuotta en-

»Palvelutalon ulkopuolellakaan eläviä kuurosokeita ei saa unohtaa», muistuttaa Lasse Hannula.

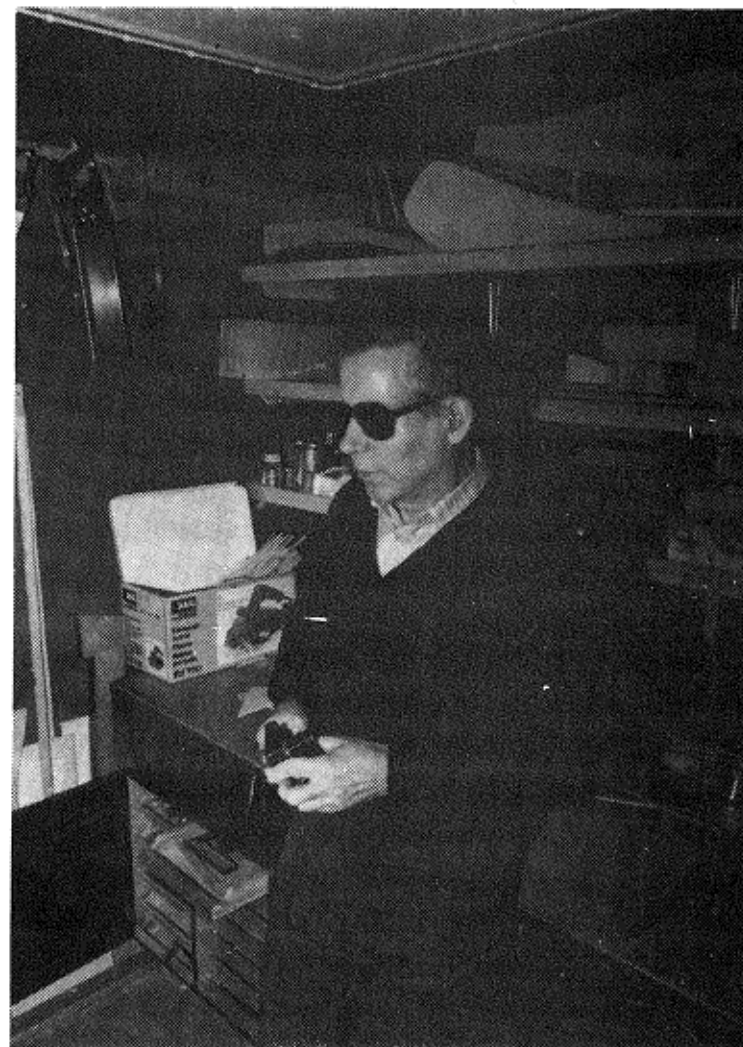
nen kuin hän tempautui mukaan kuurosokeiden järjestötyöhön. »Olin jäsenenä yhdistyksessä vuodesta 1974 asti, mutta en osallistunut mihinkään toimintaan», hän tilittää. Syynä olivat luonnollisesti myös työkiireet ja kaksilapsinen perhe, jotka vaativat aikaa. »Inger Lindgren puhui monasti, että tulisit nyt ja 1982 menin ensimmäistä kertaa vuosikokoukseen. Seuraavana vuonna minut valittiin jo johtokuntaankin», kertoo Lasse, joka kuulee kuulolaitteen avulla puhetta melko mukavasti.

Yhdistyksellä riittää työsarkaa

»Työvaliokunnan perustaminen oli hyvä asia. Nyt työvaliokunta voi ratkaista kaikki rutiiniasiat ja johtokunta voi keskittyä suuriin ja tärkeisiin asioihin. Oikeiden ratkaisujen löytäminen vain edellyttää, että johtokunnan jäsenten pitää pysyä ajan tasalla. Tietoa tulee nyt jo enemmän kuin ennen, mutta aina on parantamisen varaakin», Lasse arvioi.

»Yhdistyksen kasvuvauhti on ollut nopea. Joskus ajattelin, että se on liiankin nopea, mutta nyt alkaa vauhti laantua. Aluesihteerien lukumääräksi on kaavailtu kymmentä eli enää ei montaa puutu. palvelutalon kakkosvaiheen valmistumisen jälkeen ei suuria rakennushankkeitaakaan ole tiedossa», kertoo Lasse komean, lähes sata vuotta vanhan kirjoituspöytänsä takaa.

Pitemmällä tähtäimellä työsarkaa kuitenkin Lassen mukaan riittää: palvelutaloja rakennetaan enää lisää muualle päin Suomea. »Itse olen kyllä sitä mieltä, että Tampereelle olisi pitänyt varata suurempi tontti kuuro-

Lasse Hannulalla on käytössään myös kätevä mita. Eri paksuisista palikoista hän voi koota helposti määrämitan ja todeta esim. puun paksuuden tai höylätä määrämittaan.

sokeita varten kuin tehtiin ja laajentaa mielummin siellä kuin muualla. Kakkosvaiheen valmistuttua Tampereen tontti on täynnä.» Myös kuurosokeiden vanhainkotiä tarvitaan. Nyt on Lassen arvion mukaan esimerkiksi hyppy palvelutalosta vanhainkotiin liian iso, eihän tavallisissa vanhainkodeissa osata edes keskustella kuurosokeiden kanssa.

Lasse Hannula tähdentää myös ettei sovi unohtaa niitäkään kuurosokeita, jotka asuvat muualla kuin palvelutalossa. Tällä hetkellä on liian moni kuurosokea omissa oloissaan yksin ja aika tulee pitkäksi. Heille tulisi järjestää ohjelmaa ja tekemistä.

Työtilanteen Lasse näkee vähän heikonlaisena. Perinteiset ammatit on – eikä paljon muita mahdollisuuksia olekaan. »Kuurosokeiden käsillä on taas parin vuoden ajan ollut hyvä menekki, mutta nyt minusta tuntuu, että aalto alkaa taas taittua kohti hiljaisempaa kautta», sanoo Lasse ja jatkaa, että uusi tilanne näkyy nyt jo myös SOKEVALLA: tilauksia ei tänä vuonna ole ollut enää viime vuotiseen malliin.

Näin kertoili siis Lasse Hannula, joka koritöittensä ohella on myös kehitellyt apuvälineitä kuurosokeille. Tällä hetkellä hän etsii valmistajaa kehittämälleen kirjoituskoneen reunaesteelle: vibraattori varoittaa äänellään kun rivi on konekirjoitusliuskalla tullut täyteen. Kehitteillä on myös elektroninen lämpömittari, johon kytketty vibraattori ilmaisee ulkoilman lämpötilan. Vibraattorin värähdellessä voidaan ulkoilma lämpötila lukea laitteen asteikolta. Kehitteillä on myös yksinkertainen mekaaninen keskustelulaite, jolla kaksi piste-kirjoitusta osaavaa voivat keskustella keskenään.

Jouluvalmistelut alkuun

Jouluun ei ole aikaa kuin muutama viikko. Mitäpä jos tänä vuonna emme antaisi sen yllättää itseämme, vaan aloittaisimme valmistelut ajoissa.

Ensinnäkin perinteinen joulusiivous. Usein käy niin, että kun kaikki paikat hohtavat puhtauttaan, kantaa perheen miesväki sisälle pihkaisen, lumisen, neulasiaan tiputtelevan kuusen. Sitä joudutaan muotoilemaan jotta se sopisi kuusenjalkaan. Sahaamisen ja oksien katkomisen jälkeen lattia ja matot ovat täynnä purua, sulanutta lunta ja kuraisia jalanjälkiä.

Jospa tänä vuonna tekisimme asiat yksinkertaisemmin. Voisimme tavallisen viikkosiivouksen yhteydessä ottaa kohteen kerrallaan tehostettuun käsittelyyn. Sen varsinaisen suursiivouksen voisimme jättää joulun jälkeiseksi ajaksi. Tekisimme sen siinä vaiheessa, kun neulasiaan joka paikkaan levittänyt kuusenranka on kannettu ulos.

Sitten lahjat ja muut muistamiset. Nyt on hyvä hetki aloittaa niiden suunnittelu. Samoin voi laatia valmiiksi listan niistä henkilöistä, joita haluaa muistaa jouluna kortilla, kukkasella tai kirjeellä. Jospa istahtaisimme paikoillemme jonakin iltana ja miettisimme millaisella lahjalla muistamme ystäviämme ja sukulaisiamme. Niitä kun pikkuhiljaa alkaa hankkia, välttyy ostamasta turhaa krääsää viime hetken kaaoksen jälkeen.

Ruokapuoli on ehkä kaikkein tunnepitoisin jouluun liittyvä asia. Jokaisella perheellä on omat tavat, joiden pohjalta ruokalista laaditaan. Mikäli perheessä on

käytettävissä pakastin, voidaan sen avulla tasata joulukiireitä. Jos esimerkiksi perheen perinteisiin kuuluu joulukala, tuoresuolattuna tai muussa muodossa, sen voi hankkia pakastimeen jo nyt, hintakin on vielä kohtuullinen. Samoin kaikki laatikkoruuat voi valmistaa tässä vaiheessa odottamaan suurta hetkeä. Mikäli halutaan joulun alla saada kotiin perinteinen kypsyvien laatikoiden antama tuoksu, kannattaa harkita sitä vaihtoehtoa, ettei kypsennä tuotteita valmiiksi, vaan tehdään massat valmiiksi ja jäädytetään ne raakoina.

Leivonnaisistakin voidaan suurin osa tehdä pakastimeen jo hyvissä ajoin. Piirakat, tortut, pullat, kuivat kakut ja täytekakkupohjat kestävät hyvin jäädyttämisen. Piparkakut ja pikkuleivät puolestaan ovat sellaisia tuotteita, joita ei kannata pakastaa. Ne pysyvät mureampina säilytettynä kuivassa, viileässä paikassa.

Tässä vaiheessa on lukijoiden joukossa varmasti useita, jotka mutisevat närkästyneinä, ettei näkövammaisen tai kuurosokea perheenemäntä voi kaikkea itse tehdä. Ei varmaan voikaan, eikä ole tarpeenkaan. Teollisuus tarjoaa tähän oman apunsa. Tänä päivänä on mahdollisuus ostaa valmiina kaikkia tavallisia joululateriaan kuuluvia tuotteita. Niitä voi huoletta käyttää apuna ilman huonoa omaatuntoa. Kuitenkin, näkövammaisissakin perheenemännissä on sellaisia, jotka haluavat tehdä mahdollisimman paljon itse tai perheensä avulla. Tässä vihje teille, jotka ette voi syystä tai toisesta tehdä itse, mutta haluaisitte kuitenkin nauttia kotoisista ruuista. Käykääpä läpi ystävä- ja tuttavapiirinne ja järjestäkää talkoot jouluvalmistelujen

merkeissä. Kun teette sen ajoissa, uskon, että auttamishaluisia löytyy.

Mikäli osa valmisteluista on suoritettu ajoissa voimme juuri ennen joulua suorittaa ilman paniikkia ne työt, jotka käytännön syistä on pakko jättää viimeisiin hetkiin. Silloin on myös helpompi keskittyä henkisen joulutunnelman kohottamiseen.

Tuula Virkki

Henkilökohtaista

PARHAIMMAT KIITOKSET

kaikille, jotka muistivat minua merkkipäivänäni.

Veikko Heimonen

Ilmoitus

Pikkujoulu viikonloppu

16. - 17.11.1985

Hotelli Rantasipi, Aulanko, Hämeenlinna

Yhteiskuljetus Helsingistä lähtee 16.11.1985 klo 9.00 rautatien torilta rautatiehallituksen edestä, Oy Polar bus Ab:n auto. Lähtö Aulangolta takaisin Helsinkiin 17.11.1985 klo 13.30.

AJANKOHTAISTA

Sellunkeittäjät lopettivat vartioinnin

Lievestuoreen sellutehtaalta työttömiksi jääneet parisataa ihmistä lopettivat tehtaan vartioinnin 27.10. Työntekijät suunnittelevat nyt syytteitä ja korvausvaatimuksia työpaikan johtoa vastaan. Jottei Lievestuoreen kohtalo toistuisi muilla työpaikoilla, henkilökunta haluaa myös määräykset lainsäädäntöön, että työnantajat ja rahoittajat asetettaisiin päävastuuseen työpaikkojen säilymisestä. Lievestuoreen sellutehtaan ostaneet ja saman tien tehtaan tuotannon lopettaneet Metsä-Botnia ja Rauma-Repola eivät aio enää käynnistää tehdasta uudelleen työntekijöiden vaatimuksista ja painostustoimista huolimatta.

Helsingin Sanomat 28.10.

Hyvinkäällä lähes kahden viikon sairaalalakko – siivoojat haluavat kunnan palkkalistoille

Hyvinkään aluesairaalan siivoojat haluavat sairaalalla ylläpitävän kuntainliiton palkkalistoille. Tällä hetkellä he ovat yksityisen siivousfirman, Servi Systemsin palveluksessa. Siivoojat ja heidän järjestönsä Kuntaliiton Työntekijöiden ja viranhaltijoiden liitto (KTV) katsovat, että myös siivoojien tulisi olla kunnan palkkalistoilla niin kuin kaikkien muidenkin sairaalan työntekijöiden. Kuntainliitto taas perustelee siivouspalvelujen ostoa yksityiseltä sillä, että se tulee halvemmaksi kuin omien siivoojien palkkaaminen.

Tilanne kärjistyi lakon asteelle. Lakko sai myös paljon tukijoita muilta KTV-läisiltä. Mikäli sopua ei olisi syntynyt kiistassa marraskuun alkuun mennessä, olisivat tukilakot laajentuneet myös muihin Hyvinkään lähikuntien sairaaloihin.

Tehdyn sopimuksen mukaan kuntainliitto asettaa työryhmän, jonka tehtäväksi tulee selvittää, onko omien siivoojien palkkaaminen todella kalliimpaa kuin yksityisen firman käyttäminen.

Helsingin Sanomat 30.10.

SYP:stä HOP:n suurin omistaja

SYP (Suomen Yhdyspankki) on ostanut osake-enemistän HOP:stä (Helsingin Osakepankki). Käytännössä tämä merkitsee sitä, että HOP ei ole enää itsenäinen yhtiö vaan SYP voi suurimpana osakkeenomistajana sanelle HOP:n päätökset. Pankin asiakkaiden talletuksiin kauppa ei vaikuta, asiakkailta on pankissa samat edut kuin ennenkin.

Lopputulokseen johti värikäs tapahtumasarja. Ensin HOP:n valloitusta yritti Skop (Säästöpankkien keskusosakepankki). Se ei kuitenkaan onnistunut hankkimaan kuin noin viidenneksen HOP:n osakkeista ostamalla vanhoilta omistajilta. Silloin SYP heräsi myös ostokilpaan, sillä se pelkäsi Skopin haluavan HOP:n pois liikepankkien ryhmästä, johon SYP puolestaan kuuluu. Ostokilvassa HOP:n osakkeiden arvo nousi moninkertaiseksi alkuperäisestä arvostaan. Silloin Skop huomattessaan jäävänsä ostokilvassa toiseksi myi hankkimansa osakkeet SYP:lle. Näin SYP:stä tuli lopulta HOP:n suurin osakkeenomistaja.

Myrsky myllersi Suomessa

Lauantaina 26.10. puhaltanut kova syystuuli aiheutti tuhoja laajalla alueella Suomessa. Myrsky oli harvinaisen laajalla alueella, sillä se katkoi puita, irrotteli peltikattoja, katkoi sähkölinjoja ja mykisti puhelimia lähes koko man alueella.

Esimerkiksi Muoniosta katkesivat sähköt kokonaan laajoilta alueilta. Radiossa luettiin pelastuspalveluilmotus, jossa kehoitettiin lappilaisia pysyttelemään kotosalla myrskyn ajan. Mykistyneiden puhelinten korjaamiseksi kului monta päivää. Myös Pohjanmaalla tuuli puhalsi myrskyn voimalla. Se irrotti mm. Pyhän kolminaisuuden kirkon katosta puolet. Itä-Suomessa kaatuneet puut katkaisivat mm. liikenteen viitostiellä. Myös Hämeessä tuuli aiheutti jonkin verran tuhoja, joskaan laajoista metsätuhoista ei raportoitu.

Laiva- ja lentoliikenne sujui päivän mittaan myrskystä huolimatta normaalisti. Junaliikenne sen sijaan oli paikoin vaikeuksissa kaatuneiden puiden katkaistua sähköjunien tarvitsemat ajojohdot ja tukittua kisot.

Sama tuuli aiheutti vahinkoja myös Ruotsin puolella. Siellä tuulen nopeudeksi mitattiin paikoitellen jopa 35 metriä sekunnissa.

Helsingin Sanomat 27.10.

Poliisi takavarikoi SDP:n kirjanpitoa

Keskusrikospoliisi on takavarikoinnut Pohjois-Hämeen sosiaalidemokraattisen piiritoimiston ja Tampereen sosiaalidemokraattisen kunnallisjärjestön toimistojen kirjanpitoaineistoa. Keskusrikospoliisi haluaa selvittää, keräsivätkö sosiaalidemokraatit kaavoituk-

sella rahaa puolueelleen. Sosiaalidemokraattien on epäilty järjestäneen rakennusliikkeille suotuisia asemakaavoja ja epäillään, että firmat olisivat maksaneet saamansa edun selvänä rahana.

Tutkimuksen liittyvät meneillään oleviin laajoihin tutkimuksiin, joissa selvitetään Noppa-nimisen rakennusliikkeen epäselvyyksiä. Aiemmin on jo keskustapuolue tuomittu oikeudessa sakkoihin rahan ottamisesta rakennusliike Nopalta sille edullisten kaavojen tekemisen palkkiona.

Keskusrikospoliisi on myös pidättänyt kuulusteluja varten sosiaalidemokraattisen kaupunginvaltuutettu Lauri Sarhelan. Hän oli kunnallisjärjestön sihteeri 1960-luvulla.

Helsingin Sanomat 25.10.

TLK osti OK-lihan – elintarviketyöläiset kolmen vuorokauden boikottiin

TLK (Tuottajain Lihakeskuskunta) on ostanut SOK-laisen OK-lihan koko osakekannan. Tiukan ostokilvan voittanut TLK hankki kaupalla itselleen lähes monopoliaseman lihan ostajana ja myyjänä. TLK hallitsee liha-alan kaupasta nyt noin 80 prosenttia.

Elintarviketyöläisten liitto ei kaupasta pitänyt. Se pelkäsi, että TLK tulee lakkauttamaan koko OK-lihan

toiminnan ja että kaupalla TLK vain osti pois markkinoilta yhden kilpailijan. OK-liha työllistää kaikkiaan 2.000 ihmistä. Elintarviketyöläisten liiton mielestä SOK teki väärin myydessään OK-lihan TLK:lle. Sen vuoksi se pani toimeen boikotin. Boikotin mukaan elintarviketyöläiset eivät toimittaneet lainkaan lihaa SOK-laisiin kauppoihin ja ravintoloihin.

Kolmen vuorokauden boikotoinnin jälkeen Elintarviketyöläisten liitto ja TLK päätyivät sovintoon. TLK lupasi työllistää kaikki OK-lihan työntekijät vähintään kolmen vuoden ajan. Boikotti päättyi saman tien perjantaina 1. marraskuuta.

Sokeain viikko 1985

Jo 60 vuotta sitten vietettiin ensimmäisen kerran valtakunnallista Sokeain viikkoa. Silloin ei vielä ollut perustettu Sokeain Keskusliittoa (nykyinen Näkövammaisten Keskusliitto ry.), vaan päiviä viettivät ne yhdistykset jotka olivat olemassa.

Alkuaikoina Sokeain viikot keskittyivät keräämään varoja köyhille yhdistyksille ja niiden vielä köyhemmille jäsenille. Sokeain kukkaa myytiin kymmeniä vuosia eteenpäinkin. Siitä saatiinkin kovin tarpeellisia varoja yhdistysten toimintaa varten.

Myöhemmin, tai melko varhaisessa vaiheessa Sokeain viikot muuttuivat tiedotuspainotteiseksi. Viikon aikana kerrotaan lehdistön, radion ja televisionkin kautta jostakin näkövammaisille ajankohtaisesta aiheesta.

Kuurosokeat olivat Sokeain viikon aiheena vuonna 1980. Silloin kymmenet, jopa sadat lehdet kirjoittivat kuurosokeista, heidän kuntoutuksestaan, koulutuksesta ja muista kuurosokeuteen liittyvistä asioista. Toki muinakin vuosina on kuurosokeiden asioista tiedotettu, mutta Sokeain viikon teemaksi valittu aihe saa erityisen suuren painon.

Tänä vuonna Sokeain viikon tiedostusaiheena ovat näkövammaiset nuoret. Nuoria ei ole kovin paljon, ehkä pari tuhatta – näkövammaisia on eniten vanhus-
ten joukossa. Nuorten asiat ovat silti kovin tärkeitä, nuoruus on tärkeä elämänvaihe, silloin pitäisi löytyä koulutus- ja työpaikka, elämäntoveri, koko tulevaisuus hahmottuu nuoruusvuosina. Näkövammaisille nuorille nämä asiat ovat usein vaikeampia kuin näkeville ikätovereille. Sokeain viikon tiedotus pyrkii omalta osaltaan vaikuttamaan suuren yleisön asenteisiin ettei näkövammaista nuorta pidettäisi outona ilmiönä vaan nuorena nuorten joukossa.